

Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації
Кафедра громадського здоров'я, менеджменту та медичної експертизи

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку,
проблеми та перспективи»

3 жовтня 2025 року



ПОЛТАВА

2025

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

**Редакційна колегія: Ждан В. М., Лисак В. П., Голованова І. А.,
Ляхова Н.О., Краснова О. І., Бєлікова І. В.**

«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи»: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. (2025; Полтава).

Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи», 3 жовтня 2025 року. [Текст] / ПДМУ; [ред.кол.: В. М. Ждан, В. П., Лисак, І. А., Голованова та ін..]. – Полтава, 2025. – 257 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» містять в собі наукові праці з питань організаційних, правових, клінічних аспектів медичної реабілітації в Україні фахівцями різних спеціальностей, питанням медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та правоохоронців, постраждалих внаслідок бойових дій, оптимізації роботи реабілітаційних закладів під час військової агресії рф та в мирний час.

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

©Полтавський державний медичний університет, 2025

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України
ректора Полтавського державного медичного університету,**

ВЯЧЕСЛАВА ЖДАНА



Шановні гості, шановні учасники конференції, друзі!

Маю честь привітати Вас на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» від імені чисельного колективу Полтавського державного медичного університету.

Проблема фізичної та психологічної реабілітації та відновлення і збереження працездатності осіб, що брали участь у бойових діях, а також мирного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії, сьогодні є особливо актуальною, що робить питання, які будуть розглянуті на конференції, вкрай важливими.

Ми раді бачити Вас в нашому Університеті, дозвольте побажати творчого натхнення, плідних дискусій та здобуття нових знань.

З повагою та найкращими побажаннями.

**Ректор Полтавського державного медичного університету,
д.мед.н., заслужений лікар України, професор Вячеслав Ждан**

ЗМІСТ

Вітальне слово доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України ректора Полтавського державного медичного університету, Вячеслава Ждана	3
<u>Статті учасників конференції</u>	
Білаш В.П., Свінцицька Н.Л., Гринь В.Г., Брутян М.А., Ошурко Д.А., Сербін С.І., Дубина С.О., Бондаренко С.В. Умови виникнення емоційного вигорання у здобувачів вищої медичної освіти та науково-педагогічних працівників закладів вищої медичної освіти.....	4
Бісмак О.В., Качанова М.О. Моніторинг психоемоційного стану фізичних терапевтів у процесі професійної діяльності	9
Борисенко В. В. Патоморфоз шизофренії в умовах довготривалого хронічного стресу, спричиненого військовими діями: клініко-діагностичні аспекти.....	16
Дудіна О.В. Досвід Китаю у розвитку медичної реабілітації та можливості для України..	22
Ісаков Р.І., Герасименко Л.О., Казаков О.А. Етіопатоненетичні аспекти професійного вигорання	28
Катеренчук І.П., Циганенко І.В. Медична реабілітація: світовий досвід та українські реалії.....	33
Могильник А. І., Тарасенко К. В., Давиденко А. В., Архіповець О. О., Могильник А. М. Fast-track протокол у контексті прискореної реабілітації пацієнтів нейрохірургічного профілю.....	46
Орлова Н. М., Тонковид О.Б., Ткаченко О.В., Паламар І.В. Вплив війни на інвалідність дитячого населення України та його потребу у реабілітаційній допомозі	54
Родинський Р. О., Зайцев В. В. Обласна клінічна лікарня імені І.І. Мечникова під час АТО та ООС (2014-2022).....	64
Семененко Г.О., Калмикова Ю.С., Калмиков С.А. Використання програм рухової активності в реабілітації військовослужбовців після бойових дій.....	70
Сергата Є.В. Аналіз захворюваності на хвороби кістково-м'язової системи у співробітників МВС.....	75
Філатова О.В., Філатова В.Л., Матвієнко Т.М., Саргош О.Д. Досвід західних країн в розвитку медичної реабілітації.....	90
<u>Тези учасників конференції</u>	
Дворник В.М., Кузь Г.М., Баля Г.М., Тесленко О.І., Кузь В.С., Шеметов О.В., Павліш І.В., Мартиненко І.М., Галаган Л.С. Вплив стоматологічних базисних матеріалів на тканини протезного поля.....	98
Голованова І. А., Корнета О. М. Визначення думки лікарів щодо основних проблем надання медичної допомоги військовослужбовцям та можливих шляхах їх вирішення.....	101
Баріло О. С., Фурман Р. Л., Поліщук С. С., Кузько О. В., Свистунов Д. М. Фізіотерапевтична реабілітація після атипового видалення нижнього третього моляру, ускладненого травмою нижньоальвеолярного нерва.....	109
Боревич К. В., Мизгіна Т. Фізична терапія та ерготерапія при вогнепальних пораненнях плечової кістки: етапи та методи реабілітації.....	111
Бурдіна В. Р. Фізична реабілітація дітей з аутизмом.....	113
Вербовик Д. А., Мизгіна Т. Роль реабілітації у попередженні інвалідності в процесі лікування пацієнта: теоретичні засади , практичні підходи, перспективи.....	115
Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Професійне благополуччя, як складова концепції охорони психічного здоров'я	117
Гергель М. А. Використання фізіотерапії в процесі реабілітації осіб, які займаються фізичною культурою та спортом, в роботі КП «Полтавський обласний лікарсько-фізкультурний диспансер Полтавської обласної ради».....	119
Горошко В. І. Цифрові двійники у сфері реабілітаційної та персоналізованої медицини...	121
Гринь К.В. Перший крок у лікуванні стрес-асоційованих розладів: психотерапія чи фармакотерапія?.....	123

Дубич К.В., Данилюк К.В. Міжнародна та вітчизняна практика організації реабілітації військовослужбовців.....	125
Жаботинська Н.В. Аналіз ефективності тренувань з обмеженим кровотоком для відновлення функції колінного суглоба після ендопротезування в довготривалому періоді реабілітації.....	129
Жильцов А.О. До питання психологічної сумісності у діяльності мультидисциплінарних реабілітаційних команд.....	131
Заярський М.І., Калашник Є.В., Кравченко З.Д. Ампутації кінцівок як соціально-медична проблема внаслідок загальних захворювань та військових дій.....	134
Ільчишин М.П., Баб'ячок А.І., Федун І.Р., Кендра І.В., Кіндій І.Л. Особливості пародонтологічного статусу у військовослужбовців.....	138
Ільчишин М.П., Дац І.В., Вервега Б.М. Конусно-променева комп'ютерна томографія як метод оцінки регенерації лунок видалених зубів після аугментації.....	140
Кабак О. Ю., Мизгіна Т. Роль реабілітаційного супроводу пацієнта у підвищенні якості життя та зниження рівня інвалідності.....	142
О.М.Кетова, А.В.Остапов, Т.І. Мизгіна. Реабілітація жінок після гістеректомії.....	145
Коршенко В. О., Саргош О. Д., Матвієнко Т. М., Філатова В. Л., Крицька Н. В. Травматизм реабілітологів на робочому місці (за матеріалами зарубіжних та вітчизняних джерел).....	147
Краснова О. І., Ляхова Н.О., Подвін А.М., Краснов О.Г. Проблемні питання організації санаторно-курортного лікування хворих на туберкульоз	150
Крячкова Л.В., Хайтов Р.П., Кротова Л.О. Виклики респонсивності системи охорони здоров'я щодо прогнозованих реабілітаційних потреб ветеранів.....	152
Курдиш Л.Ф., Гаджула Н.Г., Перлова А.В., Повшенюк А.В., Мунтян О.В. Техніка емоційного звільнення (emotional freedom techniques) для профілактики професійного вигорання лікарів-стоматологів.....	155
Кучер В.Я. Оцінювання ефективності реабілітаційного втручання за modified harris hip score у пацієнтів з наслідками білатерального ендопротезування кульшових суглобів	158
Люлька О. М. Особливості післяопераційної реабілітації хворих, оперованих на органах черевної порожнини.....	161
Мельник В. М. Сучасні проблеми кадрового забезпечення надання реабілітаційних послуг населенню на рівні громад.....	163
Михальчук В. М. Сучасні інституції з державного регулювання реабілітації військовослужбовців в умовах воєнного стану.....	166
Немченко І.І., Ляховський В.І., Лисенко Р.Б., Прихідько Р.А., Краснов О.Г. Ефективність використання мазі «Йодадін» в лікуванні хворих з гнійно- запальними процесами м'яких тканин.....	170
Микитюк А.І. Корекція параметрів харчового статусу засобами фізичної терапії у пацієнтів після резекції печінки з приводу колоректальних метастазів.....	174
Миронюк Я.В. Ефективність методу нейром'язової активації у лікуванні болю в попереку у пацієнтки з високим рівнем тривожності.....	176
Мосієнко А.С., Поліщук Т.В., Шешукова О.В., Максименко А.І. Вплив психоемоційного стресу та рівня кортизолу на розвиток карієсу у дітей внутрішньо переміщених осіб: проблеми профілактики.....	178
Овдій М.О., Яременко Л.М., Дмитренко А.М. Нутритивні інтервенції, як важлива складова сучасної реабілітації у пацієнтів з хронічним у боєм у нижній ділянці спини.....	181
Орлова Ю.А., Громова А.М., Талаш В.В., Мітюніна Н.І., Мартиненко В.Б., Крутікова Е.І., Ляховська Т.Ю., Прилуцька Н.О., Бережна В.А. Реабілітація жінки після перенесених запальних захворювань органів малого тазу.....	183
Охріменко І. М., Пронтенко К. В. Симптоматика стресу у курсантів в умовах війни.....	186
Парцей О.С. Динаміка функціонального відновлення пацієнтів з наслідками тотальної артропластики кульшового суглобу та ожирінням за forgotten joint score-12 під впливом	

фізичної терапії	190
Пастушенко І.П. Сервісний супровід процесу реабілітації військовослужбовців в медичних закладах.....	192
Поліщук С. С., Барило О. С., Фурман Р. Л., Кузько О. В., Свистунов Д. М. Медикаментозна реабілітація після атипового видалення нижнього третього моляру, ускладненого травмою нижньоальвеолярного нерва.....	195
Полтава В. С., Ляхова Н. О., Подвін А. М., Краснова О. І., Хорош М. В. Заходи щодо покращення репродуктивного здоров'я жінок на регіональному рівні.....	197
Поцулко О.А., Барась А.А. Монотипія як арт-терапевтична технологія відновлення психічної рівноваги військовослужбовців – учасників бойових дій	201
В.Ф. Почерняєва. Стратегія енерготропної терапії в програмах фізичної реабілітації пацієнтів усіх категорій.....	204
Рукавіщин Олег. Оптимізація процесу реабілітації пацієнта після пластики передньої хрестоподібної зв'язки за допомогою методу нейро-м'язової активації (neurac).....	206
Саргош О.Д., Матвієнко Т.М., Філатова В.Л., Коршенко В.О., Тиха А.С., Станкевич С.Т. Дослідження емоційного вигорання серед здобувачів вищої медичної освіти з урахуванням психогігієнічних аспектів.....	209
Белікова І.В., Кундій Ж.П., Донченко В.І., Радченко Н.Р. Державна політика в організації реабілітації в Україні: сучасні виклики та стратегічні орієнтири.....	212
Хайлов А. В., Коршенко В. О., Журавльов А. М. Професійне вигорання серед ерготерапевтів та реабілітологів (за матеріалами міжнародних джерел).....	216
Хміль О.В, Хміль Д.О., Карлінська О.Г., Цілуйко О.В. Особливості медичної та психологічної допомоги дітям під час воєнного стану.....	221
Чернявський В.В. Воєнна стоматологія: виклики, інновації та надання допомоги в умовах бойових дій.....	223
Яковська А. І. High-intensity gait training (hit) після інсульту: протипоказання, безпека та розрахунок інтенсивності.....	230
Янішен І.В., Кричка Н.В., Куліш С.А. Позитивні сторони повного знімного протезу: ключ до ефективної реабілітації беззубих пацієнтів.....	234
Лілія Яременко, Алла Жук. Професійне вигорання медичних працівників: етіологія, патогенез, профілактика.....	237
Янішен І.В., Куліш С.А., Кричка Н.В., Погоріла А.В. Зберігаюча методика реабілітації стоматологічних пацієнтів з поодинокими зубами.....	240
Lyubov Vlasyk, Ashish Giri, Kadam Swarup Satish. Anxiety in medical students: prevalence, predictors and prevention strategies.....	243
<i>Історія медицини</i>	
Саргош О.Д., Матвієнко Т.М., Філатова В.Л., Коршенко В.О., Буря Л.В., Комишан І.В., Романюк М.В., Коваленко Т.І., Приліпка К.О., Рак Т.І. Пам'яті вчителя.....	246
Рябоконт Є.М., Рябоконт Р.Є. Є.М. Гофунг як прагматичний консерватор: психологія професійної автономії та відстоювання інститутської моделі в одонтологічній реформі 1917 року.....	248
Рябоконт Є.М., Рябоконт Р.Є. Психологічний профіль професора Р.І.Гельвіга: когнітивний стиль та мотиваційні імперативи академічного реформатора (за матеріалами 5 з'їзду зуболікарського союзу 1917 року).....	250
ЗМІСТ	255

nejrohirurgii-mecnikova-ezenedelno-operiruut-do-30-ranenyh-v-ato-foto (дата звернення: 12.09.2025).

10. Риженко А.С. Лікарня Мечникова-місто милосердя. 2018. 2 вер. (№8). С. 2-4.

11. Карпов І. І. Інтерв'ю / записав Родинський Р. О., 23 грудня 2022 р., Дніпро. Рукопис.

12. Advanced training response to conflict and security challenges in East Ukraine / Noosphere events (NATO SPS Dnipro) : веб-ресурс. URL: <https://natospdnpdro.noosphere.events/> (дата звернення: 28.08.2025).

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІСЛЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Семененко Г.О.¹, Калмикова Ю.С.¹, Калмиков С.А.²

¹*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

²*Харківська державна академія фізичної культури*

Харків, Україна

Анотація. Розглянуто вплив релаксаційних фізкультурно-оздоровчих методик на фізичний та психоемоційний стан військовослужбовців, а також корисний вплив для зниження м'язової напруги та зменшення проявів посттравматичного стресового розладу (ПТСР).

Ключові слова. Рухова активність, елементи йоги, стретчинг, реабілітація, ПТСР, відновлення.

Вступ. Реабілітація військовослужбовців України після бойових дій на сьогодні є актуальною, має комплексний підхід, який містить в собі відновлення фізичних функцій, покращення рухливості, психологічну та соціальну адаптацію [6]. Сучасні дослідження, в особливості робота Т.С. Neylan та ін., (2025) демонструють, що використання спорту та різноманітних фізкультурно-оздоровчих напрямів, поєднують в собі всі ці компоненти. Так для відновлення бійців можна використовувати не лише активні види спорту, а і більш релаксаційні, як зазначають в своїх

дослідженнях А.С. Сулима та ін. (2020) [1] та Д.А. Лимаренко, А.І. Кореновська та С.І. Латогуз (2025) [3]. Такі види фізкультурно-оздоровчих напрямів будуть сприяти розвантаженню нервової системи завдяки правильному диханні і його впливу на нервову систему, як зазначають R.J.S. Gerritsen та G.P.H. Band (2018) [4], а також знятті гіпертонусу м'язів, оскільки після носіння важкої броні це стає проблемою і призводить до певних негативних наслідків для опорно-рухового апарату. Використання стретчингу та адаптованої йоги в комплексній реабілітації, дозволяє одночасно підтримувати фізичний та психологічний стан військовослужбовців, забезпечуючи безпечне та системне відновлення організму після травм та надмірних навантажень, що було підтверджено Н. Мілещук та ін (2025) [5] в практиці підготовки та відновлення спортсменів-військовослужбовців до Invictus Games-2025.

Мета та завдання дослідження. Проаналізувати використання стретчингу, йоги в реабілітації військовослужбовців після бойових дій.

Матеріал і методи дослідження. На основі аналізу наукових джерел вивчити вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження існуючих фізкультурно-оздоровчих та релаксаційних програм.

Результати дослідження та їх обговорення. А.С. Сулима зі співавт. (2020) [1], зазначають, що використання стретчингу, як більш доступного виду фізичної активності, дозволяє позитивно впливати на стан здоров'я військовослужбовців. Фізіологічний механізм при виконанні вправ на розтягування, полягає в активізації м'язових волокон за рахунок їх скорочення у момент розтягування. Автори наголошують, що під час виконання вправ зі стретчингу, відбувається розтягнення м'язів, шкірного покриву та зв'язок, спостерігається збудження відповідних механорецепторів, що викликає посилення кровопостачання в м'язах, підвищення обміну речовин та покращення рухливості. У фазі розслаблення знижується потреба м'яза в кисні, зменшується потік імпульсів від рецепторів м'язів, сухожилів і суглобів до центральної нервової системи, що сприяє зняттю напруги та

психологічному відновленню. Так можна сказати, що сам фізіологічний механізм вправ, вже несе за собою покращення стану організму військовослужбовців [1].

T.C. Neylan та ін., (2025) [2] зазначають, що використання вправ на розтягування у реабілітації військових із посттравматичним стресовим розладом підтверджується сучасними дослідженнями, де стретчинг розглядається як важливий компонент інтегрованих програм фізичної активності. У проведеному в США рандомізованому клінічному випробуванні для ветеранів було застосовано комплекс занять, що включав аеробні та силові вправи, розтягування й елементи майндфул-дихання. Такий підхід продемонстрував покращення фізичної підготовленості, підвищення рухливості та зменшення м'язового спазму, що є особливо важливим для військовослужбовців після травм. Крім того, стретчинг у поєднанні з дихальними практиками сприяв зниженню рівня тривожності та симптомів ПТСР, оскільки дозволяв сфокусуватися на відчуттях власного тіла й поступово відновлювати контроль над ним. Важливо, що програма передбачала як очні заняття, так і дистанційні формати, що робить її доступною в умовах обмежених ресурсів та потреби у гнучкому підході, що також підтвердило дослідження “Group Integrated Exercise versus Recovery Class for Veterans with Posttraumatic Stress Disorder: A Randomized Clinical Trial” (2025) [2]. Так досвід цього дослідження підкреслює перспективність впровадження подібних програм в Україні, де поєднання фізичних і психоемоційних практик може стати ефективним засобом відновлення здоров'я та соціальної інтеграції військових.

Також треба зауважити, що є ще одна більш давня та корисна практика, як йога, яка також є ефективним методом для реабілітації осіб з ПТСР, так наголошують Д.А. Лимаренко зі співавторами. (2025) [3]. Їх результати досліджень показали значне покращення усвідомленості власного досвіду та здатності «неосудження внутрішніх переживань» після курсу занять йогою. Ця навичка є важливою для людей із ПТСР, оскільки сприяє зменшенню емоційної

реактивності та полегшує саморегуляцію. Але слід зауважити, що йога є більш складною у виконанні фізичною активністю, ніж стретчинг, тому що потребує більшого досвіду в інструктора, який її викладає. Але при цьому корисним може бути використання і поєднання окремих асан та дихальних практик в реабілітаційному процесі військовослужбовців [3].

R. J. S. Gerritsen та G. P. H. Band (2018) [4] наголошують, що правильне глибоке дихання, додатково дозволяє насичувати тканини організму киснем та впливає на зменшення симптомів ПТСР, знижує рівень тривоги, через зниження рівня кортизолу і впливає на парасимпатичну нервову систему [4].

Дослідження, яке було проведено в Україні, Н. Мелешук, В. Кашуба та ін., (2025) [5], продемонструвало, що застосування фізкультурно-спортивної програми з елементами йоги для військовослужбовців та ветеранів, які брали участь у відборі до національної збірної Invictus Games-2025, сприяло покращенню фізичного та психологічного стану, сну та настрою учасників. Автори наголошують, що на базі розробленої програми можна адаптувати аналогічні вправи у вигляді доступного стретчингу для пацієнтів із ПТСР, це дозволило безпечно покращити рухливість, зняти напругу та підтримати емоційне відновлення. Впровадження подібних методик у систему державних і відомчих реабілітаційних центрів дозволило розширити спектр доступної допомоги та підвищило ефективність також і соціальної адаптації ветеранів [5].

Висновок. Виходячи з вищенаведеного, можна зробити висновок, що завдяки проведеним вітчизняним і зарубіжним дослідженням, які включають стретчинг, елементи йоги та дихальні вправи у реабілітаційних програмах, доведено свою ефективність у відновленні фізичної функціональності військових. Ці методики сприяють покращенню рухливості, зменшенню м'язової напруги, підвищенню витривалості та оптимізації фізичного стану. Такі програми забезпечують комплексний підхід до реабілітації, дозволяючи поєднати фізичне відновлення з підтримкою психоемоційного стану, що є важливим аспектом відновлення військовослужбовців до повноцінної служби

та соціальної інтеграції після бойових дій. В також Додаткове використання дихальних практик, сприятиме зменшенню проявів ПТСР через заспокоєння нервової системи військовослужбовців, це надасть можливість на практиці довести їх ефективність та навчити правильним дихальним прийомам і самодопомозі під час виникнення тривожних та панічних станів. Також слід зазначити, що такі релаксаційні техніки є доступні для проведення навіть в обмеженому просторі, вони не потребують високої підготовки та можуть бути адаптовані під будь-який фізичний стан організму. Ця тема потребує додаткових досліджень і має потенціал до розробки державних, спеціалізованих фізкультурно-відновлювальних програм, тому що це дозволить не лише оптимізувати процес фізичного та психоемоційного відновлення, а й сприятиме соціальній інтеграції ветеранів, що є одним із ключових завдань державної політики у сфері реабілітації

Література

1. Сулима А.С., Гушевата Ю.В., Гізатулліна Е.О. Застосування елементів стретчингу у фізичній реабілітації. *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*. 2020. № 5(1). С. 92–96. [https://doi.org/10.15391/prrht.2020-5\(1\).13](https://doi.org/10.15391/prrht.2020-5(1).13)
2. Neylan T.C., Muratore L.A., Williams C.L., Schmitz M., Valdez C.V., Maguen S., O'Donovan A., Kelley D.P., Metzler T.J., Cohen B.E., West A.C., Phan J.D.V., Antonetti V., Mayzel O., Hlavin J.A., Chesney M.A., Mehling W.E. Group integrated exercise versus recovery class for veterans with posttraumatic stress disorder: a randomized clinical trial. *BMC Psychiatry*. 2025. Vol. 25. 185. <https://doi.org/10.1186/s12888-025-06638-1>
3. Лимаренко Д.А., Кореновська А.І., Латогуз С.І. Застосування фізичних вправ у програмі реабілітації пацієнтів з ПТСР після участі у бойових діях. *Global trends in science and education: Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference*. Kyiv, Ukraine: SPC “Sci-conf.com.ua”, 2025. С. 1123. Режим доступу: <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/36126>

4. Gerritsen R. J. S., Band G. P. H. Breath of life: The respiratory vagus nerve stimulation model of contemplative activity. *Frontiers in Human Neuroscience*. 2018. Vol. 12. 397. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2018.00397>
5. Мелешук Н., Кашуба В., Носова Н., Верзлова К., Лабінська Г. Програма фізкультурно-спортивної реабілітації з елементами йоги для військовослужбовців та ветеранів, які брали участь у відборі до української національної збірної Invictus Games-2025 у Ванкувері-Вістлері (Канада). *Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр.* 2025. Вип. 19(38). С. 298–301. [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2025-19\(38\)-298-307](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2025-19(38)-298-307)
6. Семененко Г.О., Калмикова Ю.С., Калмиков С.А. Особливості фізкультурно-спортивної реабілітації після ампутації нижніх кінцівок. Молодий вчений: сучасні тенденції формування та збереження здоров'я людини»: збірник тез VII Всеукраїнської молодіжної науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 27-28 бер. 2025 р. / ХДАФК. Харків, 2025. С. 121-126.

АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НА ХВОРОБИ КІСТКОВО-М'ЯЗОВОЇ СИСТЕМИ У СПІВРОБІТНИКІВ МВС

Сергата Є.В.

ДУ «ТМО МВС України по Полтавській області», м. Полтава,

Вступ: Захворювання кістково-м'язової системи є однією з найбільш поширених патологій в усьому світі. Медико-соціальна значущість захворювань опорно-рухового апарату визначається їх великою поширеністю, хронічним прогресуючим перебігом, зростанням показників первинної захворюваності та інвалідності, значними прямими і непрямыми економічними втратами, а також зниженням якості життя і скороченням його тривалості. Моніторинг та аналіз показників захворюваності, поширеності, інвалідності та смертності населення є необхідним, зокрема, для планування відповідних заходів з організації медичної допомоги хворим із патологією